

HANDLINGSPROGRAM

2020 – 2023

DELPROGRAM 1
Övergripande handlingsprogram

En hälsning till alla medborgare i Gävle, Sandviken, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby kommuner

För din trygghet och ett hållbart samhälle, det är Gästrikе Rådningstjänsts vision. Tanken bakom visionen är att alla medborgare och medarbetare ska känna sig trygga och ha förtroende för vårt arbete. Vår vision och våra mål ska bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle, utifrån både ekologiska och arbetsmiljömässiga aspekter.

Vi arbetar aktivt med inkludering, mångfald och jämställdhet eftersom vi vet att det bidrar till en positiv utveckling, för både våra arbetsplatser och vårt verksamhetsområde. Vi som räddningstjänst finns till för er som medborgare, genom att förebygga bränder och olyckor samt effektivt och professionellt hantera de olyckor som trots allt ändå inträffar.

Päivi Havlund
Förbundsdirektör
Gästrikе Rådningstjänst

Ordförklaring

LSO – Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor.

Olycka – Plötslig oförutsedd händelse som leder till skada på människor, egendom eller miljö.

Insatstider - Tiden från det att ett larm inkommit till räddningstjänsten till dess att räddningsarbetet har påbörjats.

Den enskilde - Enskilda personer, företag eller organisationer.

Risk - Sannolik negativ utveckling eller händelse med negativ konsekvens

Riskbild – En samlad översikt av risker som finns att hantera.

Höjd beredskap – Ett tillstånd med särskilda åtgärder inom totalförsvaret för att kunna hantera en krissituation.

Förbundsordning – Styrdokument som fastställer förbundets syfte och uppdrag.

Förebyggande handlingsprogram – Styrdokument som beskriver mål för det förebyggande arbetet inom räddningstjänsten och hur arbetet är planerat.

Operativt handlingsprogram – Styrdokument som beskriver mål för den uttryckande verksamheten inom räddningstjänsten. I programmet anges också vilken förmåga räddningstjänsten har och behöver för att göra räddningsinsatser.

Räddningsinsats - Åtgärder som vidtas av räddningstjänsten för att vid olyckor och överhängande fara för olyckor hindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Mål för räddningstjänsten	2
Nationella mål.....	2
Vision	2
Inriktningsmål	3
Säkerhetsmål	4
Verksamhetsmål.....	4
Riskbild	4
Förebyggande verksamhet.....	5
Operativ verksamhet	7
Räddningstjänst under höjd beredskap	10
Utblick mot framtiden.....	11
Delprogram	12

Inledning

Gästrike Räddningstjänst är ett kommunalförbund som ansvarar för räddningstjänsten i fem kommuner; Gävle, Sandviken, Ockelbo, Hofors och Älvkarleby. Gästrike Räddningstjänst styrs av en politiskt tillsatt direktion, bestående av tolv ledamöter och tolv ersättare från de fem medlemskommunerna. Antalet politiker från varje kommun fördelas enligt kommunstorleken. Förbundets största kommuner, Gävle och Sandviken, har tre ordinarie ledamöter och tre ersättare vardera. Ockelbo, Hofors och Älvkarleby har två ordinarie ledamöter och två ersättare vardera.

Medlemskommunernas uppdrag till förbundet redovisas i en förbundsordning. I den beskrivs räddningstjänstens ansvarsområden och kommunernas ansvarsområden enligt lagen om skydd mot olyckor, LSO.

Inom medlemskommunerna ska Gästrike Räddningstjänst genomföra räddningsinsatser för att skydda och rädda människor, egendom och miljö. Gästrike Räddningstjänst ska enligt förbundsordningen arbeta för att minska sannolikheten för att bränder inträffar, samt minska konsekvenserna av de bränder och olyckor som inträffar.

Enligt LSO ska kommuner ha handlingsprogram som beskriver förebyggande och operativ verksamhet. Programmen ska beskriva de risker som finns i kommunerna och som kan leda till räddningsinsatser. Utifrån dessa risker sätts sedan mål och organisation för både den förebyggande och den operativa verksamheten. Gästrike Räddningstjänsts handlingsprogram för perioden 2020 - 2023 beskriver både den förebyggande och den operativa verksamheten. Handlingsprogrammet antas av Gästrike Räddningstjänsts direktion. Handlingsprogrammet för perioden 2020 - 2023 är uppdelat i sex olika delprogram.

- Delprogram 1 – Övergripande handlingsprogram
- Delprogram 2 – Riskanalys
- Delprogram 3 – Detaljbeskrivning förebyggande verksamhet
- Delprogram 4 – Övergripande tillsynsplan
- Delprogram 5 – Detaljbeskrivning operativ verksamhet
- Delprogram 6 – Råd och anvisning – Utrymning med hjälp av Gästrike Räddningstjänst

Mål för räddningstjänsten

Gästrikte Räddningstjänst är målstyrd i flera olika nivåer; nationella mål, vision, inriktningsmål, säkerhetsmål och verksamhetsmål.

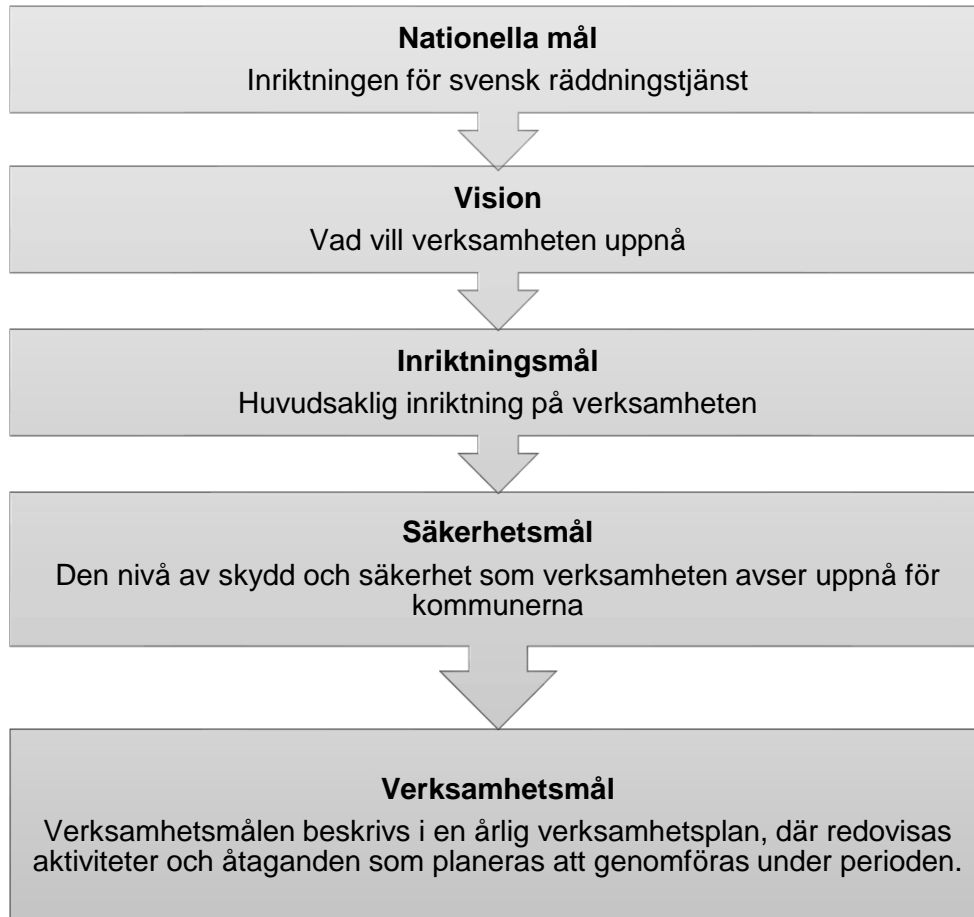

Bild 1. Målbild

Nationella mål

För kommuner finns i lagen om skydd mot olyckor två utpekade nationella mål.

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

3 § Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Vision

Direktionen har beslutat om en vision för Gästrikte Räddningstjänst:

För din trygghet och ett hållbart samhälle.

Inriktningssmål

Effektiv organisation

Gästrike Räddningstjänst ska arbeta effektivt i alla skeden, med medborgarnas trygghet och säkerhet i fokus. Medarbetarna ska ha rätt kompetens och förutsättningar för att utföra förbundets uppdrag med god kvalitet. Förbundet ska i samverkan med medlemskommunerna och andra myndigheter arbeta för att förebygga olyckor och skapa förtroende för räddningstjänstens hela verksamhetsområde.

Hållbar organisation

Gästrike Räddningstjänst ska vara en hållbar organisation utifrån det ekologiska, ekonomiska och sociala perspektivet. Detta innebär att förbundet ska bedriva utveckling av hållbara arbetssätt för att minska negativ klimatpåverkan, åstadkomma en sund ekonomi och skapa en god arbetsmiljö.

Attraktiv arbetsgivare

Gästrike Räddningstjänst ska vara en attraktiv arbetsgivare. Förbundet ska aktivt arbeta med jämställdhet, mångfald och kompetensutveckling. Gästrike Räddningstjänst ska vara en inkluderande räddningstjänst för alla, såväl medarbetare som medborgare. Genom en arbetsmiljö som tar till vara på människors olikheter utvecklas verksamheten för att bättre möta omvärlden.

Säkerhetsmål

Med stöd av resultatet från riskanalysarbetet och förbundets inriktningsmål har följande säkerhetsmål för verksamheten formulerats:

- Antalet döda och svårt skadade vid bränder ska minska
- Allmänhetens medvetenhet om brandrisker och agerande vid brand ska öka.
- Konsekvenserna vid olyckor som kan medföra påverkan på liv, miljö och hälsa ska minska.

Verksamhetsmål

Säkerhetsmålen har brutits ner i verksamhetsmål. Verksamhetsmålen beskrivs i Gästrikre Räddningstjänst årliga verksamhetsplan, där även aktiviteter och åtaganden som planeras att genomföras under perioden redovisas.

Riskbild

För att kunna sätta upp mål för Gästrikre Räddningstjänst inom området skydd mot olyckor behövs underlag som visar vilka olyckor som kan inträffa, vilka konsekvenser de kan medföra och vilka åtgärder som behövs för att minska risken. Det pågår ständigt ett arbete för att analysera inträffade olyckor och räddningsinsatser samt samhällets utveckling. Detta för att möjliggöra att räddningstjänsten förändras och utvecklas i takt med uppmärksammandet av nya risker och olyckor i samhället.

Gästrikre Räddningstjänst har tagit fram en riskanalys som visar vilka olyckor som leder till räddningsinsats och som kan förväntas medföra störst negativ påverkan på liv, egendom och miljö. Riskanalysen ligger till grund för handlingsprogrammet och består av en sammanställning av olycksstatistik och kvalitativ analys av större olyckor.

Inom Gästrikre Räddningstjänst geografiska område inträffar många olika typer av olyckor så som bränder, trafikolyckor, utsläpp av farliga ämnen med mera. Riskerna inom det geografiska området är till en betydande del till följd av utvecklad industriverksamhet, stora kommunikationsvägar och stora ytor skogsmark.

Statistiken visar att antalet olyckor i området ligger relativt jämnt mellan åren trots att befolkningen ökar. Den vanligaste olyckan som leder till räddningsinsats är trafikolyckor, där även flest personskador förekommer.

Större olyckor kan exempelvis vara en olycka vid någon av de större industrierna. Det finns många tunga industrier inom området där en olycka skulle kunna ge stora konsekvenser för människor och miljö. I övrigt bedöms riskerna lika som i övriga Sverige med ökad risk för naturrelaterade händelser såsom stormar, torka och extrem nederbörd. Social oro är också ett växande problem som förknippas med ökad skadegörelse och våldshandlingar.

Förebyggande verksamhet

Gästrikens Rättningstjänsts förebyggande uppdrag inriktas på att förhindra eller minska sannolikheten för att bränder ska inträffa samt förbereda kommuninvånarna i vad de själva kan göra för att minimera konsekvenserna vid bränder. För att uppnå detta indelas det förebyggande arbetet hos Gästrikens Rättningstjänst in i fyra områden.

Tillsyn

Vid tillsyn besöker Gästrikens Rättningstjänst verksamheter för kontroll av brandskyddet. Brandskyddet ska vara väl anpassat till den verksamhet som bedrivs. Det är alltid verksamheten som är ansvarig för att det finns skäligt brandskydd. Om tillsynen visar att brandskyddet är bristfälligt kan rättningstjänsten ställa krav på att brandskyddet ska förbättras. Tillsynsverksamhetens huvudfokus är att ingen ska riskera att skadas allvarigt eller omkomma till följd av bristande brandskydd i verksamheten.

Råd, information och utbildning

Gästrikens Rättningstjänst ska stödja allmänheten och näringslivet med råd, information och utbildning. Kommuninvånarna ska på flera olika sätt kunna ta del av förebyggande information samt få råd och stöd vid kontakt med rättningstjänsten.

Stöd till andra myndigheter

Gästrikens Rättningstjänst stödjer andra myndigheter genom att bidra med en bred kompetens inom brand- och riskfrågor i ärenden som medverkar till ett hållbart samhälle.

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Gästrike Räddningstjänst ansvarar för rengöring (sotning) och brandskyddskontroller i alla medlemskommuner. Rengöringen syftar till att förebygga brand, och brandskyddskontrollen syftar till att upptäcka fel och brister i anläggningen för att förebygga skador på människor, egendom och miljö till följd av brand. Gästrike Räddningstjänst har slutit avtal med enskilda entreprenörer som tilldelats ett geografiskt område för att utföra rengöring och brandskyddskontroll för förbundets räkning.

Gästrike Räddningstjänst möjliggör för ägare själv eller annan av ägaren anlita behörig, att utföra sotning på den egna fastigheten. Medgivande av egensotning lämnas efter att brandskyddskontroll utförts och en skriftlig ansökan har inlämnats och godkänts av Gästrike Räddningstjänst.

Fördjupad beskrivning om Gästrike Räddningstjänst förebyggande arbete beskrivs i *Delprogram 3 – Detaljbeskrivning förebyggande verksamhet*.

Operativ verksamhet

När det som inte ska hända ändå händer, hjälper Gästrikke Räddningstjänst till med räddnings- och skadeavhjälpande arbete. Huvudfokus är att genomföra räddningsinsatser på ett effektivt sätt inom godtagbar tid samt att skapa mervärde för de drabbade.

Med räddningstjänst avses i lag om skydd mot olyckor (2003:778) de räddningsinsatser som kommunen eller staten ska ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljö. Sjukvårdsinsatser som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ingår inte i begreppet räddningstjänst.

Den enskilde har ansvar för att skydda sitt liv och sin egendom samt att inte orsaka olyckor. Den enskilde ska i skälig omfattning vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa olyckor. Först när den enskilde inte kan klara av situationen är det samhällets skyldighet att ingripa. Kostnader för räddningstjänst bekostas av stat eller kommun och får inte belasta den enskilde. För att det ska vara motiverat att staten eller kommunen ska ansvara för en räddningsinsats måste vissa kriterier vara uppfyllda. I 1 kap. 2 § LSO anges rådande kriterier:

- behovet av ett snabbt ingripande
- det hotade intressets vikt
- kostnaderna för insatsen
- omständigheterna i övrigt

Alla fyra kriterierna måste vara uppfyllda för att en räddningsinsats ska kunna påbörjas. Här måste hänsyn tas till att beslut ibland måste ske utan tillräcklig information om olyckan och under tidspress.

Gästrikke Räddningstjänst ansvarar för kommunala räddningsinsatser i Gävle, Sandviken, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby kommuner. All räddningstjänst som inte är statlig är kommunal räddningstjänst. Gränsdragning mellan kommunal och statlig räddningstjänst beskrivs i LSO 3 kap. och 4 kap.

I det skadehjälpande skedet inriktas verksamheten inte bara på att hantera räddningsinsatsen då olyckan har inträffat utan också på hur den ska genomföras på bäst sätt med rätt metoder och utrustning. Gästrikе Rädningstjänst arbetar därför bland annat med att planera insatser på större verksamheter, genomföra övningar och utbildningar för medarbetarna samt se till att räddningstjänsten har rätt utrustning.

Efter avslutad räddningstjänstinsats genomför Gästrikе Rädningstjänst brand- och olycksundersökningar för att kunna klargöra orsaker och förlopp vid en olycka. För att ständigt förbättra rutiner och arbetsätt utvärderas även räddningsinsatserna för att lära av inträffade händelser. Erfarenheter och lärdomar från genomförda räddningsinsatser återkopplas sedan till medarbetarna. Gästrikе Rädningstjänst erbjuder återkoppling till drabbade för att skapa mervärde för medborgarna efter genomförda räddningsinsatser.

Genom samverkan med våra medlemskommuner, andra räddningstjänster, statliga och privata aktörer verkar Gästrikе Rädningstjänst för en god förmåga att hantera stora olyckor och samhällsstörningar.

I bild 2 visas Gästrikе Rädningstjänsts geografiska närvaro och insatstider. Insatstid är den tid som det normalt tar för räddningstjänsten att nå från brandstationerna till den angivna platsen där en olycka har inträffat. Andra insatstider än de som visas i bilden kan förekomma då räddningstjänsten tillfälligt kan utgå från andra platser än just brandstationerna. Gästrikе Rädningstjänst hjälper andra närliggande räddningstjänster om så krävs och omvänt. Detta regleras i ett avtal vilket syftar till att den hjälpsökande ska få hjälp så snabbt som möjligt oavsett geografiska gränser mellan olika räddningstjänster.

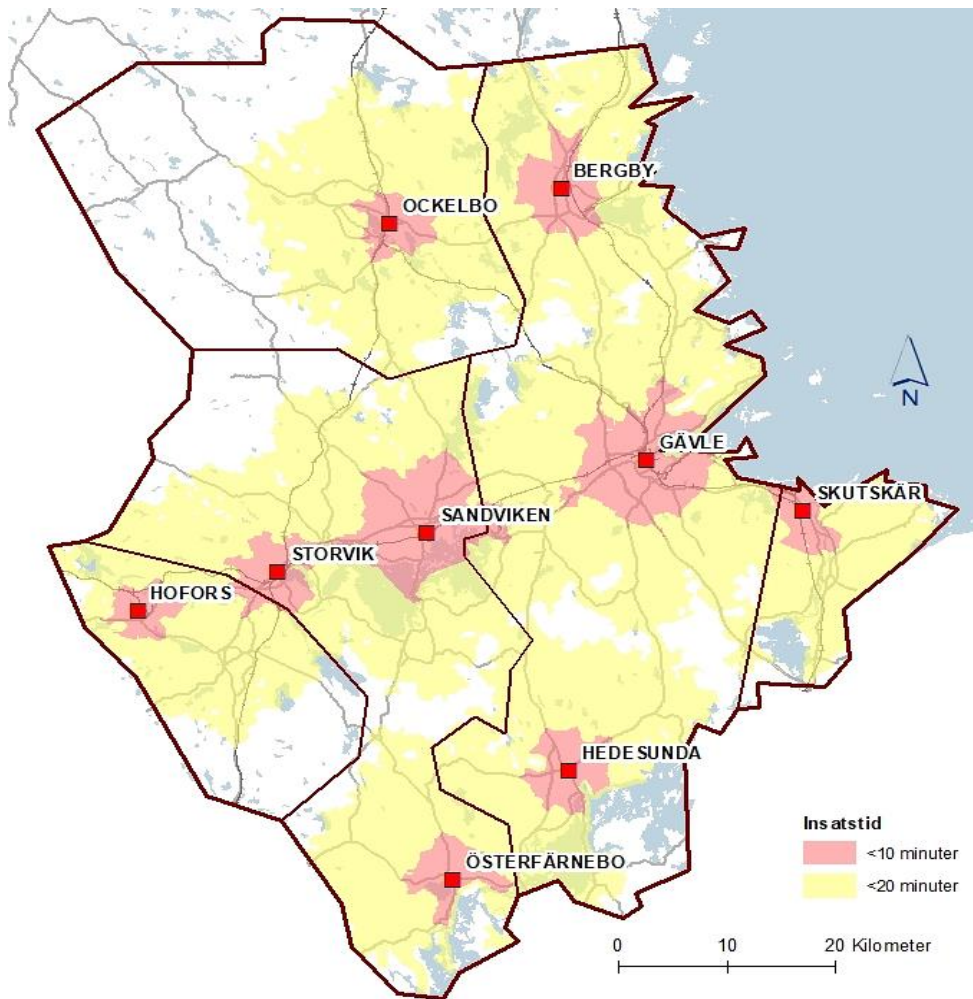

Bild 2. Gästrikke Rådningstjänst geografiska täckning samt insatstider 2020-01-01.

Gästrikke Rådningstjänst samarbetar med medlemskommunerna för ny etablering väster om Gävle. Detta till följd av rådningstjänstens flytt från Rörberg på grund av beslut i Gävle kommun.

En fördjupad beskrivning om Gästrikke Rådningstjänst operativa arbete beskrivs i *Delprogram 5 – Detaljbekrivning operativ verksamhet*. I *Delprogram 6 - Råd och anvisning – Utrymning med hjälp av Gästrikke Rådningstjänst* beskrivs förbundets möjlighet att fungera som alternativ utrymningsväg.

Räddningstjänst under höjd beredskap

Räddningstjänster har enligt LSO kap. 8 utökade skyldigheter då höjd beredskap råder. De ökade skyldigheterna omfattar:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel
- kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras,

Skyldigheterna medför att det ställs högre krav på räddningstjänsternas förmåga då höjd beredskap råder.

Räddningstjänsten är en del i det civila försvaret och tillika samhällsviktig verksamhet både i fredstid och under höjd beredskap. Det civila försvaret har till uppgift att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Fördjupad beskrivning om Gästrikе Räddningstjänsts roll vid räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs i *Delprogram 5 – Detaljbekrivning operativ verksamhet*.

Utblick mot framtiden

Samhällsutvecklingen innebär i allt högre grad förtätade städer och människor som lever sitt liv i större tätorter ställer höga krav på infrastruktur som säkrar grundläggande funktioner i samhället. Det gäller framförallt transport, energi och information. Medvetenheten hos medborgaren är en grundläggande del av samhällets krisberedskap. Med förtätade städer antas räddningstjänsten i framtiden få utmaningar med nya komplicerade byggnadskonstruktioner. En annan del av utmaningen är att behålla ett skäligt skydd för de som lever i glesbygd. För att möta ett allt mer komplext samhälle ser Gästrikke Räddningstjänst behov av samarbeten över organisationsgränser och även mellan myndigheter och kommuner.

Ett teknikintensivt samhälle ställer högre krav och medför högre kostnader för offentlig förvaltning. Det gäller även räddningstjänsten, där teknik- och metodutvecklingen kommer att fortsätta. Utvecklingen medför att samverka med andra aktörer och omvärldsbevakning på lokal, nationell och internationell nivå är av stor vikt. Samhällets samlade resurser behöver nu och i framtiden disponeras optimalt. Betydelsen av samarbeten där gemensamma utmaningar kan lösas är troligtvis vad som väntar räddningstjänsten.

Klimatet kan också ses som allt mer oroligt då väderfenomen som varit sällsynta blir mer frekventa och ger större påverkan på ett allt sårbarare samhälle. Ett mer blandat samhälle vad det gäller språk, kulturell mångfald och i flera fall ökad segregering ger stora utmaningar med informationsspridning och kommunikation. Att förstå betydelsen av den egna säkerheten ger goda förutsättningar att kunna bidra till andras säkerhet.

Delprogram

Delprogram 1 – Övergripande handlingsprogram

Delprogram 2 – Riskanalys

Delprogram 3 – Detaljbeskrivning förebyggande verksamhet

Delprogram 4 – Övergripande tillsynsplan

Delprogram 5 – Detaljbeskrivning operativ verksamhet

Delprogram 6 – Råd och anvisning - Utrymning med hjälp av Gästrike
Räddningstjänst